

društva pod Turcima, pa je zavatila i same pojmove srpskog naroda. Ono što se svršilo u Srbiji revolucijom može nam služiti kao pouka šta može i šta treba da bude celj revolucije u Turskoj carevi ni - a može biti i u nekoj drugoj državi. Ali da bi tačno razumeli šta nam je donela revolucija, valja da proučimo kako je ponikla današnja srpska država; šta je u njoj došlo razvitkom onih pojmova i onih ustanova, koji su ostali pošto je srušena turska vladavinska sistema, šta je došlo uticajem nauke, a šta prostim podražavanjem tuđinskim formama. Tumačeći postanak današnje srpske države i značaj prve srpske revolucije, mi oćemo dakle da pokaćemo: šta valja da radimo i ćemu da težimo u velikoj borbi za osloboćenje, koja se može svakog trenut ka otpoćeti na Balkanskom poluostrvu i u kojoj je bez sumnje Srbiji namenjena prva uloga.

Turska državna sistema pred srpskim ustankom. Organizacija općtine i nahije. Crkvena vlast.

Istorić srpske revolucije Leopold Ranke u nekoliko reći potpuno je karakterisao tursku državnu sistemu: "Narod i zemlja izgledaju kao kakav golem kapital, na kojega interese ima vlada najveće pravo i od kojih ona neke ustupa u naplatu za odbranu, a neke daje ćinovnicima gotovo kao pod arendu. Raja je lišena svake javne vlasti, i još se pokazuje samo kao ono, ćim se upravlja, kao sredstvo da bude država, i to država koja je nju istu podjarmila, jer raja izdržava toj državi vojsku, ćinovnike pa i sam dvor".

U turskoj carevini onog doba svi muhamedovci spram hrićhana izgledaše kao vlast spram podanika. Sultan, kao svi muhamedanski vladari, bio je po koranu gospodar sve zemlje, koja je bila osvojena, a razume se i gospodar ljudi, koji su živeli na toj zemlji. Ostali Turci skoro svi bez razlike bili su organi sultanove vlasti tj. imali su nekakav zvanićan položaj u državi, a nisu bili prosti podanici kao hriććani.